

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

(2009. január 6.)

a Közösségben történő, határokon átnyúló fizetésekről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet iránti javaslatról

(CON/2009/1)

(2009/C 21/01)

Bevezetés és jogalap

2008. október 31-én az Európai Központi Bank („EKB”) az Európai Unió Tanácsától azt a felkérést kapta, hogy alkosson véleményt a Közösségben történő ⁽¹⁾, határokon átnyúló fizetésekről szóló 2560/2001/EK rendelet ⁽²⁾ iránti javaslatról (a továbbiakban: rendelettervezet).

Az EKB-nak a vélemény meghozatalára szolgáló hatásköre az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 105. cikkének (4) bekezdésén, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányának 3.1. cikkén, 4. cikkének a) pontján és 5. cikkén alapul, mivel a rendelettervezet a fizetési rendszerek zavartalan működésére és a fizetésimérleg-statisztikák gyűjtésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzatának 17.5. cikke első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

Általános észrevételek

Az EKB megjegyzi, hogy a rendelettervezet hatálya nem csak a határokon átnyúló elektronikus fizetési műveletekre terjed ki, hanem a határokon átnyúló beszedésekre is. Ez összhangban áll a pénzforgalmi szolgáltatások belső piacának megvalósítását és különösen az egységes euro fizetési térség (Single Euro Payment Area – „SEPA”) bevezetését célzó erőfeszítésekkel, és azt az EKB különösen üdvözli. A rendelettervezet azonban felvet néhány alapos megfontolást igénylő kérdést, amelyeket lentebb részletesebben kifejtünk.

Különös megjegyzések

1. *A fizetésimérleg-adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések*
 - 1.1. A fizetési mérleg céljaira történő adatszolgáltatásra vonatkozó, javasolt rendelkezések tekintetében az EKB alapvetőnek tekinti egy olyan megoldás megtalálását, amely nem teszi kockára az euroövezeti és nemzeti fizetésimérleg-statisztikák iránti, alapvető felhasználói igényeket és a SEPA időben történő kialakulását sem.

⁽¹⁾ COM(2008) 640 végleges.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2001. december 19-i 2560/2001/EK rendelete a határokon átnyúló, euróban történő fizetésekről (HL L 344., 2001.12.28., 13. o.).

- 1.2. A SEPA kialakítása azzal jár, hogy a főként fizetési adatokon alapuló fizetésimérleg-adatszolgáltatási rendszer az EU-n belüli, euróban történő fizetések tekintetében nem tartható fenn a jelenlegi formájában. E rendszerek reformja nem csak a bankok lényegesen alacsonyabb szintű adatszolgáltatási kötelezettségeit vonhatja maga után ⁽¹⁾, hanem növelheti a nem bankok adatszolgáltatási terheit is, amit a lehető legkisebb mértékűre kell korlátozni (pl. megfelelő felmérési és mintavételi technikák alkalmazásával). Biztosítani kell egyidejűleg azt, hogy a fizetésimérleg-statisztikákat továbbra is a monetáris politika EKB általi alakításához szükséges megbízhatósággal, gyakorisággal és időszerűen lehessen összeállítani.
- 1.3. Az EKB üdvözlöi az 5. cikk (1) bekezdésében szereplő javaslatot, miszerint a fizetésimérleg-adatszolgáltatás alóli mentesítés értékhatára 50 000 EUR-ra emelkedne, és elismeri, hogy ez már most is így van azon tagállamok többségében, amelyek a fizetési rendszerekből történő adatgyűjtés helyett teljes egészében áttáltak az alternatív adatforrások (közigazgatási adatok vagy felmérések/közvetlen adatszolgáltatás) révén történő adatgyűjtésre vagy ebbe az irányba lépéseket tettek, illetve a pénzforgalmi adatok tekintetében kiegészítő forrásokat alakítottak ki.
- 1.4. A nagyvállalatok kulcsszerepet töltenek be a fizetésimérleg-statisztikák összeállításában. Azonban ezek a vállalatok fizetéseiket általában szakosodott jogalanyokra összpontosítják, így fizetéseik egyre inkább elválnak gazdasági műveleteiktől. Ennek következtében a felmérésalapú megközelítésnek ezeket a nagyvállalatokat teljes egészében le kell fednie. A kisebb jogalanyokkal lehet mintavétel alapján is foglalkozni.
- 1.5. A fizetésimérleg-adatszolgáltatáshoz kapcsolódó felmérések egyszerűsítése és összpontosítása érdekében az EKB javasolja, hogy szükség és lehetőség szerint erősítsenek más közigazgatási és statisztikai adatforrásokat is, úgy mint a HÉA-adatállományokat, az INTRASTAT-ot, a cégnyilvántartásokat és a strukturális üzleti statisztikákat, hogy azokat fel lehessen használni azon jogalanyok azonosítására, amelyeknek a felmérésben szerepelniük kell, illetve a határokon átnyúló műveletekre vonatkozó adatok gyűjtésére. A fizetésimérleg-statisztikák összeállítói már most is kicserélhetik egymás között az ilyen adatok felhasználásának bevált gyakorlatait. Viszont a válaszadók terheinek érintetlenül hagyásával az ezekhez a forrásokhoz kapcsolódó szabályozásoknak lehetővé kell tenniük a határokon átnyúló műveletek jobb azonosítását, különösen a szolgáltatások tekintetében.
- 1.6. Az EKB üdvözlöi az 5. cikk (3) bekezdésének beiktatását, mely egyértelművé teszi, hogy nem kell mentesülési határértéket megszabni azon statisztikai követelmények tekintetében, amelyek nem gyakorolnak hatást a SEPA-fizetések pénzforgalmi szolgáltatók általi automatikus feldolgozására, és amelyeket a pénzforgalmi szolgáltatók teljes egészében automatizálhatnak.
- 1.7. Az EKB a pénzforgalmi adatokat különösen a felmérésbe bevonandó adatszolgáltatók azonosításában, azaz a nemzetközi szinten tevékenykedő cégek nyilvántartásának létrehozásában és vezetésében tekinti lehetségesen hasznos eszköznek ⁽²⁾. Ez a nyilvántartás a bankok számára használható formában rendelkezésre álló és a fizetésimérleg-statisztikákat összeállítók számára teljesen automatikusan, ésszerű időközönként megadható adatokra vonatkozik, beleértve egyfelől a SEPA-üzenet kötelező mezőit (ideértve a fizető fél és a címzett nemzetközi bankszámlaszámát (*International Bank Account Number* – IBAN)), valamint másfelől a bankok által (pl. a pénzmosás vagy terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem céljaira) kötelezően használandó és/vagy tárolandó minden más referenciaadatot, úgy mint a számlatulajdonosok címét. Cserében ezeket az adatokat hozzá lehetne kapcsolni a nemzeti statisztikai üzleti nyilvántartásokhoz. Ennek a megközelítésnek az alkalmazását az egyes nemzeti fizetésimérleg-statisztika összeállítók mérlegelésére kell bízni. Mivel a módszer megfelel az 5. cikk (3) bekezdésében felsorolt feltételeknek, erre nem kell adatszolgáltatási határértéket megállapítani.
- 1.8. A jövőben a SEPA összefüggéseiben a nem pénzügyi jogalanyok választhatnak bankszámlájuk vezetésére egy másik EU-országban rezidens bankot is. Ha és amikor erre sor kerül, a rendelettervezet 5. cikkének (3) bekezdésében meghatározott és az azon a feltételezésen alapuló adatok, miszerint a bank és a számlatulajdonos ugyanabban az országban rezidens, nem feltétlenül fogják lehetővé tenni

⁽¹⁾ A rendelettervezet 1. cikkének (3) bekezdésével összhangban a bankoknak továbbra is adatot kell szolgáltatniuk saját, határokon átnyúló pénzügyi és nem pénzügyi műveleteikről.

⁽²⁾ Ez különösen vonatkozik azokra a kis- és középvállalkozásokra (KKV-kra), amelyek nem rezidens bankszámlákról (azaz olyan bankszámlákról, amelyekben nem az illetőségük szerinti ország kódja szerepel) fogadnak, vagy ilyenekre küldenek fizetéseket. Ez lehet annak jele, hogy ezek a KKV-k valószínűleg részt vesznek határokon átnyúló műveletekben. A SEPA-üzenetben szereplő IBAN (országkódja) is használható jelzőként az ilyen KKV-k azonosítására.

az adatszolgáltatói kör megfelelő azonosítását. Ilyen összefüggésben az EKB hajlandó tovább vizsgálni e jelenség alakulásának mértékét. Ha ez a jelenség jelentőssé válik, ismét meg kell fontolni a fizető fél országának a SEPA-üzenetbe való felvételét ⁽¹⁾. Ez minden esetben lehetővé tenné a fizető fél bankja számára a határokon átnyúló kifizetések automatikus és kétségtelen azonosítását. Ezt az eljárást határérték megállapítása nélkül kell alkalmazni.

1.9. A pénzügyi és nem pénzügyi megbízottak adatszolgáltatási terheinek egyidejű további enyhítése érdekében az EKB minden olyan kezdeményezést támogat, amelyek kizárólag statisztikai célokra megkönnyítik a fizetésimérleg-összeállítók közötti információcserét. Ehhez szükséges lehet az EU statisztikai hatóságai közötti információcserére vonatkozó jogi akadályok felszámolása, a szükséges titoktartási garanciák egyidejű fenntartása mellett. Az EKB a Bizottság támogatására kész e területen az előremutató megoldások kutatására.

1.10. A rendelettervezet 5. cikkének (2) bekezdésében szereplő azon rendelkezés vonatkozásában, miszerint 2012. január 1-jétől megszűnnének a pénzforgalmi szolgáltatók elszámolásalapú nemzeti adatszolgáltatási kötelezettségei, az EKB kiemeli azon tagállamok tekintetében az átmeneti megoldás szükségességét – a teljesen harmonizált páneurópai megoldás megszületéséig –, amelyek még mindig az elszámolásalapú adatszolgáltatásra hagyatkoznak. Az eurorendszeren belül megvitatásra kerültek ilyen átmeneti megoldások, amelynek eredménye az EKB következő javaslata:

– az átmeneti időszak során a SEPA-üzenet egyetlen mezőjét kell használni a teljesen harmonizált adatszolgáltatásra (ideértve egy kódlista, és az arra vonatkozó módszertan használatát). Az e megközelítést végrehajtó tagállamokban az ügyfeleknek az adatokat a SEPA-üzenet egyik, már létező, külön opcionális mezőjének (a „Szabályozói adatszolgáltatás” mezőnek) a kitöltésével kell megadniuk. A bankoknak mindezen tagállamokban kötelezően alkalmazniuk kell a használatra vonatkozó közös szabályokat, ezáltal létrehozva egy opcionális szolgáltatói (*additional optional service* – „AOS”) közösséget. A használati szabályok csak azon tagállamok között érvényesülnének, amelyek a megközelítés alkalmazása mellett döntenek. Az EPC-t erről tájékoztatni kell, és fel kell kérni az AOS-ek végrehajtásának összehangolásában való segítségnyújtásra,

– az e megközelítést nem végrehajtó tagállamokban rezidens bankoknak és ügyfeleknek nem kell bevezetniük ezeket a használati szabályokat, és nem kell bevezetniük, továbbítaniuk vagy leolvasniuk a fizetésimérleg-kódokat sem. Az egész Európában pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó infrastruktúráknak csak akkor kell a használati szabályokat bevezetniük, ha olyan tagállamokban rezidens bankok és ügyfelek számára kínálnak szolgáltatásokat, amelyek ezt a megközelítést alkalmazzák,

– a teljes folyamat igényli a mögöttes műveletek gazdasági jellegére vonatkozó, egyetlen harmonizált kódlista, illetve a kódlista alkalmazására vonatkozó módszertan használatát. Ezt a kódlistát az EKB bocsátja rendelkezésre. A kódolt adatoknak a SEPA-üzenetbe való beépítését követően azokat a bankok teljesen automatikusan kezelik, a fizetés automatikus feldolgozásának hátráltatása nélkül.

Emellett az EKB ajánlja, hogy az elkövetkező évek során kísérik szoros figyelemmel a fejleményeket, figyelembe véve a SEPA műszaki fejlődését, illetve a statisztikai adatgyűjtési módszerek fejlődését.

2. Felülvizsgálati záradék – A bankazonosító kód (Bank Identifier Code – „BIC”) használata

2.1. A rendelettervezet 12. cikkének (1) bekezdése szerint a Bizottságnak legkésőbb 2012. december 31-éig – megfelelő javaslat kíséretében – jelentést kell terjesztenie az Európai Parlament, a Tanács, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint az EKB elé az IBAN és a BIC használatáról a fizetések automatizálásával összefüggésben. Feltételezve, hogy e rendelkezés célja a fizetések kezdeményezésének elősegítése és eredményesebbé tétele, az EKB támogatná a lakossági ügyfelek esetében a BIC-kód használatának megszüntetését, ha technikailag lehetséges csak az IBAN használata, mivel ez megszüntetné a két különböző azonosító használata jelentette terhet.

⁽¹⁾ Ha erre a lépésre sort kell keríteni, az Európai Fizetések Tanácsát (EPC) kell felkérni arra, hogy tegye kötelezővé a fizető fél országának a SEPA-üzenetben jelenleg opcionális mezőként szereplő mezője használatát (és esetleg a kodifikációra vonatkozó hozzájárulását).

- 2.2. Az IBAN a 2560/2001/EK rendelet alapján a költségek egyenlősége érdekében került bevezetésre és az EKB álláspontja szerint a SEPA összefüggéseiben a fizetések szabványosítása tekintetében sarokkönek bizonyult, mivel fokozza az automatikus feldolgozást és lehetővé teszi a bankszámlaszámok ellenőrzését. Az EKB ezért nyomatékosan ajánlja az IBAN kötelező használatának megtartását. Az EKB megjegyzi továbbá, hogy az értékpapírszámlák tekintetében az IBAN-rendszerhez hasonló szabványos formátum bevezetése erősítheti a közvetített értékpapírok kollíziós jogi rendszerét.

3. *Határokon átnyúló fizetésekre és a megfelelő belföldi fizetésekre vonatkozó költségek*

A rendelettervezet 3. cikkének (1) bekezdése előírja a határokon átnyúló fizetéseikért és a tagállamon belül lebonyolított „azonos összegű”, megfelelő műveletekért felszámolt költségek egyenlőségének elvét. A rendelettervezetben a megfelelő belföldi fizetés azonosítására az egyetlen szempont az ilyen megfelelő fizetés összegére való hivatkozás. E vonatkozásban az EKB számára aggályos, hogy a fent említett rendelkezés nem feltétlenül ad megfelelő értelmezési útmutatást a pénzforgalmi szolgáltatók számára a megfelelő belföldi fizetés fogalma tekintetében. Ennélfogva az EKB – a rendelkezésnek az egész Közösségben egységes alkalmazása érdekében – javasolja egy olyan bekezdés beiktatását, amely meghatározza az alapvető értékelési szempontokat – az értelmezés tekintetében a pénzügyi szolgáltatók széles körű mérlegelési joga helyett.

4. *Hatály*

A 2560/2001/EK rendelet „intézményekre” vonatkozik, és a rendelet 2. cikkének e) pontja azokat így határozza meg: „minden olyan természetes vagy jogi személy, amely üzleti tevékenysége során határokon átnyúló fizetéseket teljesít”. Ebből következik, hogy a 2560/2001/EK rendelet hatálya sem az EKB-ra, sem a nemzeti központi bankokra („NKB-k”) nem terjed ki. A rendelettervezet 2. cikkének (5) bekezdése ezt a helyzetet változtatja meg, ez ugyanis a többek között ekként meghatározott pénzforgalmi szolgáltatókra vonatkozik: „a 2007/64/EK irányelv (a továbbiakban: a PSD-irányelv) 1. cikkének (1) bekezdésében említett típusok egyikébe tartozó jogalanyok, valamint az ezen irányelv 26. cikkében említett jogi és természetes személyek”⁽¹⁾. A PSD-irányelv 1. cikkének (1) bekezdése határozza meg a pénzforgalmi szolgáltatók kategóriáit, beleértve az EKB-t és az NKB-t, amikor azok nem monetáris hatóság minőségükben járnak el. A fent említett rendelkezésekből következik, hogy a rendelettervezet vonatkozna az EKB és az NKB 50 000 EUR feletti fizetéseire, amennyiben azok nem monetáris hatóság minőségükben járnak el, és amikor az ilyen műveleteket nem saját számlára hajtják végre. Az EKB üdvözli a rendelettervezet e tekintetben kiterjesztett hatályát, ami összhangban áll a SEPA elveivel.

5. *További jogi megjegyzések*

- 5.1. Az EKB támogatja a rendelettervezet azon célkitűzését, hogy megfeleljen a megfelelő jogalkotás mércéjének, és egyetért a fogalom meghatározások egyszerűsített keretrendszerének bevezetésével. Azonban bizonyos átfedés érzékelhető a határokon átnyúló fizetések 2. cikk (1) bekezdésében és a fizetési művelet 2. cikk (7) bekezdésében található fogalma között.
- 5.2. Az EKB véleménye az, hogy ha egy meghatározott fogalom több másodlagos közösségi jogszabályban tűnik fel, a jogbiztonság biztosítása érdekében a megfelelő fogalom meghatározásoknak a lehető legnagyobb mértékben meg kell egyezniük minden ilyen jogszabályban – különösen a szorosan összefüggő jogszabályokban. Bizonyos eltérések vannak azonban a fizetési eszköz PSD-irányelv 4. cikkének 23. pontjában szereplő meghatározása és annak a rendelettervezet 2. cikkének (2) bekezdésében szereplő megfelelője között. A PSD-irányelvben a fizetési megbízásra történő hivatkozás szerepel, míg a rendelettervezet fogalom meghatározása a fizetési műveletre utal. Ez nem szerencsés és megtévesztő lehet, különösen, mivel a fizetési megbízás és a fizetési művelet fogalma egyaránt meghatározásra került a rendelettervezetben és a PSD-irányelvben is. Az EKB ezért javasolja, hogy teremtsék meg a két jogi aktus összhangját a szóban forgó fogalom meghatározások tekintetében.
- 5.3. Mivel a rendelettervezet nem tartalmaz a költségek átláthatóságára vonatkozó, a 2560/2001/EK rendelet 4. cikkéhez hasonló rendelkezést, az EKB ajánlja annak megfontolását, hogy hivatkozni kell-e a rendelettervezetben a PSD-irányelv vonatkozó rendelkezéseire a pénzforgalmi szolgáltatások feltételei és adatkövetelményei tekintetében.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2007. november 13-i 2007/64/EK irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 319., 2007.12.5., 1. o.).

6. Szövegezési javaslatok

A melléklet tartalmazza azokat a szerkesztési javaslatokat, ahol a 2. cikk (1) bekezdéséhez és a 3. cikkhez kapcsolódó fenti tanácsok a rendlelettervezet módosítását eredményezik.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2009. január 6-án.

az EKB elnöke
Jean-Claude TRICHET

MELLÉKLET

Szövegezési javaslatok

A Bizottság által javasolt szöveg	Az EKB által javasolt szöveg
1. módosítás A rendelettervezet 2. cikkének (1) bekezdése	
<p style="text-align: center;"><i>2. cikk (1) bekezdése</i></p> <p>„határokon átnyúló fizetések”: fizető fél vagy kedvezményezett által, vagy kedvezményezetten keresztül kezdeményezett, pénzforgalmi szolgáltatón vagy annak egy tagállamban működő fióktelepén keresztül azzal a céllal lebonyolított elektronikus fizetési műveletek, hogy egy bizonyos pénzüsszeg hozzáférhetővé váljék egy kedvezményezett számára egy másik tagállamban működő pénzforgalmi szolgáltatóján vagy annak fióktelepén keresztül;</p>	<p style="text-align: center;"><i>2. cikk (1) bekezdése</i></p> <p>„határokon átnyúló fizetések”: fizető fél vagy kedvezményezett által, vagy kedvezményezetten keresztül kezdeményezett, pénzforgalmi szolgáltatón vagy annak egy tagállamban működő fióktelepén keresztül azzal a céllal lebonyolított elektronikus fizetési műveletek, hogy egy bizonyos pénzüsszeg hozzáférhetővé váljék egy kedvezményezett számára egy másik tagállamban működő pénzforgalmi szolgáltatóján vagy annak fióktelepén keresztül;</p>
<i>Indokolás – Lásd a vélemény 5.1 pontját</i>	
2. módosítás A rendelettervezet 3. cikkébe (3) bekezdés beillesztése	
<p style="text-align: center;"><i>3. cikk (3) bekezdése</i></p> <p>Jelenleg nem létezik</p>	<p style="text-align: center;"><i>3. cikk (3) bekezdése</i></p> <p>A határokon átnyúló fizetések és a megfelelő belföldi fizetések azonosságát olyan szempontok alapján kell értékelni, mint a fizetés kezdeményezésének módja, a sebesség, az automatizálás foka, az ügyfélkapcsolat és az ügyfélnek nyújtott szolgáltatás szintje.</p>
<i>Indokolás – Lásd a vélemény 3. pontját</i>	